

Wat is dementie?

2024 Betty Birkenhäger

Wat is dementie

Inhoud presentatie

- Hoe werken onze hersenen normaal
- Wat verandert er in hersenen bij dementie
- Wat merk je aan iemand met dementie
- Verschillende vormen van dementie
- Behandelingsmogelijkheden
- Autorijden en dementie

Wat zijn de functies van de hersenkwabben

Frontaal kwab:

Dit is het controlecentrum van je hersenen en is betrokken bij plannen, redeneren, problemen oplossen, inschatten van de omgeving beheersen van emoties en gedrag.

Parietaal kwab

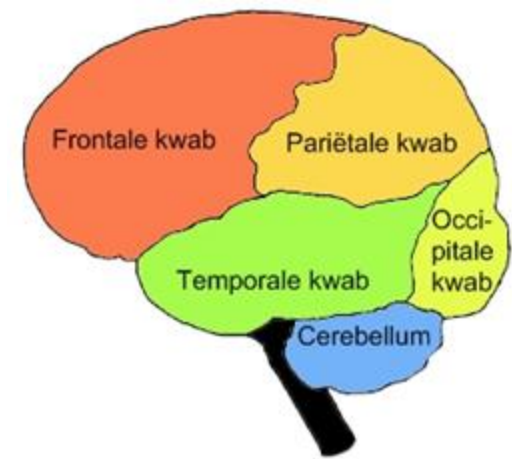
Deze kwab is heel belangrijk voor het verwerken van informatie van onze zintuigen zoals voelen, zien en horen. Ook is dit gebied belangrijk voor het rekenen. Als dit gebied wordt aangetast krijgen mensen verder moeite met dagelijkse handelingen waarbij volgorde belangrijk is.

Temporaal kwab met hippocampus

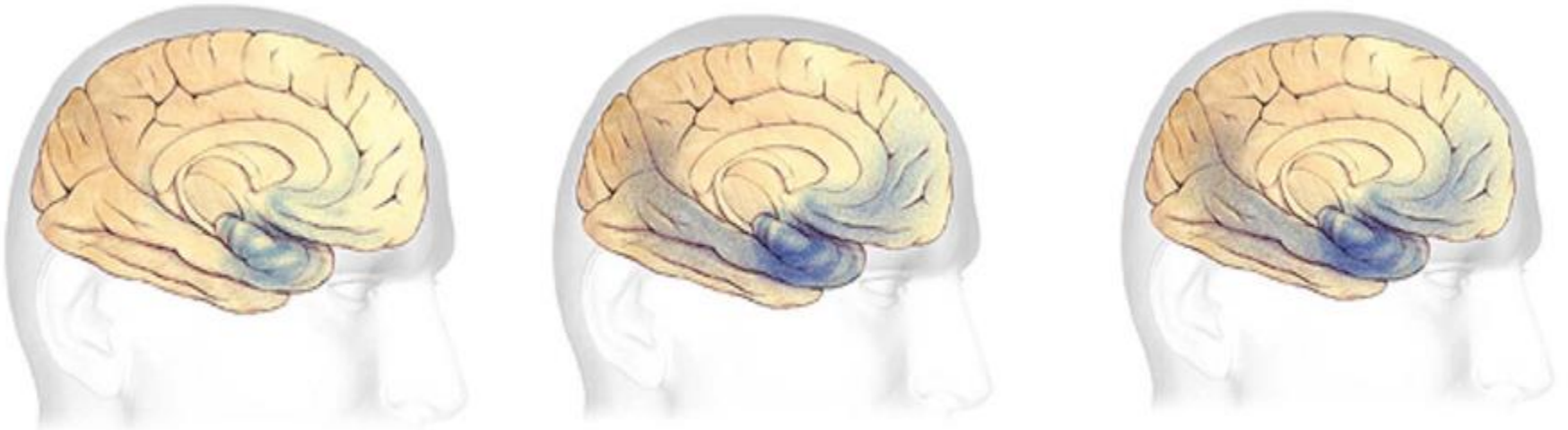
Dit is het geheugencentrum en deze kwab is bij veel mensen met dementie de plaats waar de problemen beginnen. Verder is deze kwab nodig voor ruimtelijke oriëntatie. Mensen met dementie die veel schade hebben in deze kwab kunnen vaak dingen wel zien maar begrijpen niet meer waar ze voor zijn

Limbisch systeem en hersenstam

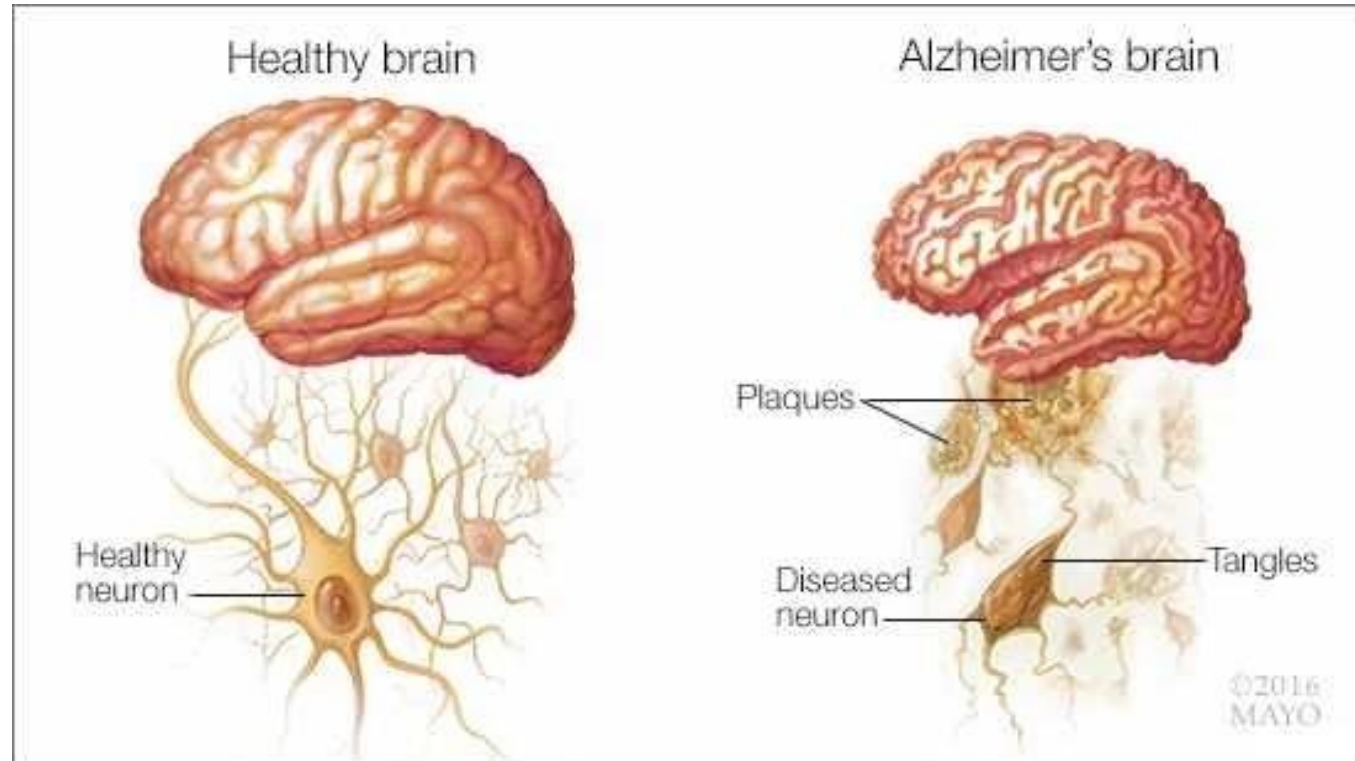
Regelt alertheid en aandacht, slaap en de beweging van je darmen.

Beloop dementie bij Alzheimer

Wat verandert er in de hersenen bij dementie

Wat merk je aan iemand met dementie

Geheugenproblemen

- Onthouden met behulp van taal (feiten zoals datums en namen) gaat eerder achteruit dan het onthouden van gebeurtenissen: mensen kunnen wel onthouden dat iemand op bezoek is geweest maar niet welke boodschappen gehaald moeten worden.
- Feiten uit het eigen leven kunnen mensen ook langer onthouden
- Onthouden van informatie over levende dingen gaat beter dan over niet levende dingen
- Mensen kunnen nog wel dingen leren terwijl ze feiten die hiermee samenhangen (namen, getallen, data) niet kunnen onthouden: ze kunnen wel leren waar hun kamer in het verpleeghuis is maar niet hun kamernummer onthouden.
- Bekende gezichten en dingen blijven belangrijk, ook al weten mensen met dementie niet meer hoe iemand heet, weten ze vaak nog wel wie hij of zij is.

Wat merk je aan iemand met dementie

waarnemen van de omgeving

- Moeite met herkennen van emoties bij anderen (bij frontotemporale dementie is dit een vroeg symptoom)
- Moeite met herkennen van grapjes en ironie, mensen met dementie nemen vaak alles letterlijk op
- Moeite met herkennen van gevaar, waardoor ze bijvoorbeeld bij het oversteken niet meer realiseren dat een auto die aan komt rijden gevaar betekent.
- Moeite met herkennen van objecten: een voorwerp wel zien maar niet meer weten wat het is en waarvoor het is.

Wat merk je aan iemand met dementie

Interpreteren van de omgeving

- Moeite met aandacht richten vooral als er veel indrukken tegelijk zijn, bijvoorbeeld in een kamer met veel spullen en meubels oriënteren waar je kan gaan zitten
- Moeite met herkennen van veranderingen in de omgeving dus niet goed kunnen aanpassen.
- Moeite oriënteren in ruimte en plaats en daardoor moeite met de weg vinden.
- Moeite met het overzien van aantallen
- Neiging om levenloze dingen toch als levend te zien (praten tegen een pop of een foto)
- niet goed beseffen wat de gevolgen zijn van de vergeetachtigheid op het algemene dagelijkse bestaan: bijvoorbeeld zeggen: 'ik ben wel vergeetachtig maar ik kan alles nog goed'

Wat merk je aan iemand met dementie

Reageren op de omgeving

- Moeite met bij zichzelf merken dat wat hij of zij zegt niet klopt met andere woorden: foute antwoorden geven op vragen zonder dat zich hiervan bewust te zijn.
- Mogelijk is dit ook een verklaring voor “lege spraak”: bijvoorbeeld niet echt antwoord geven op een vraag maar er omheen praten.

wat merk je aan iemand met dementie

Andere verschijnselen bij dementie

- moeite met spreken taal: taal wordt steeds eenvoudiger, vaak woordvindproblemen en verkeerd benoemen van dingen. Bij bepaalde vormen van dementie is dat een vroeg verschijnsel.
- moeite met begrijpen van taal: ingewikkelde of nieuwe woorden worden niet begrepen, ook veel informatie of meer vragen in een zin worden niet begrepen.
- moeite met het nemen van initiatief: urenlang op de bank niets doen terwijl iemand vroeger ondernemend was (apathie)
- minder goed handelingen kunnen uitvoeren doordat dingen op de verkeerde volgorde gedaan worden of handelingen worden vergeten, bijvoorbeeld bij aankleden of het gebruik van apparaten zoals een koffiezetapparaat (apraxie)

wat merk je aan iemand met dementie

Andere verschijnselen bij dementie

- achterdocht: vaak omdat mensen met dementie niet begrijpen waarom ze dingen kwijtraken en ze door het gebrek aan ziekte inzicht niet begrijpen dat dit door hun vergeetachtigheid komt
- minder controle over emoties: heel boos, verdrietig of angstig worden om 'kleine' dingen.
- verandering van smaak: meestal grotere voorkeur voor zoete etenswaren dan voorheen

Verschillende vormen van dementie

Alzheimer dementie: komt het vaakst voor

Vasculaire dementie: door (kleine) herseninfarctjes, risicofactoren hiervoor zijn dezelfde als voor andere hart en vaatziekten zoals hoge bloeddruk en roken.

Lewy body disease: hallucinaties (dingen zien die er niet zijn) staan op de voorgrond. Dit gaat gepaard met gevoeligheid voor bijwerkingen van bepaalde medicijnen tegen verwardheid.

Frontotemporale dementie: hierbij staan ontremd gedrag, vreemde emotionele reacties of taalproblemen op de voorgrond, dat ligt aan de vorm. Het geheugen blijft lang nog relatief goed

Dementie op jonge leeftijd: dit is vaak een vorm van fronto-temporale dementie maar kan ook de ziekte van Alzheimer zijn.

Parkinson dementie: dementie komt vaker voor bij mensen met M. Parkinson maar omdat ze door de M. Parkinson ook vaak traag reageren lijken ze vergeetachtiger dan ze in werkelijkheid zijn.

Alcohol dementie: dit wordt veroorzaakt door de schade die alcohol aanricht in de hersenen maar soms ook door vitaminegebrek dat vaak bij alcoholisten optreedt

Behandelingsmogelijkheden

Medicatie:

- rivastigmine: exelon
- galantamine
- donepezil: navazil
- memantine: ebixa

Dit middelen hebben bij sommige mensen een licht effect bij milde dementie van het Alzheimer type

Andere mogelijkheden

- Voeding: overgewicht verhoogt het risico op diabetes en vaatproblemen en dus op vasculaire dementie. Het volgen van een 'mediterraan dieet' (veel groente en fruit, noten en onverzadigde vetten) geeft een lager risico op het krijgen van Alzheimer dementie
- Geheugentraining: dit helpt niet om dementie te voorkomen, maar geestelijk actief zijn is wel goed voor het algemeen functioneren.
- Lichaamsbeweging: door inactief te zijn verhoog je de kans op dementie. andersom is er (nog) geen bewijs dat lichaamsbeweging dementie verbetert

Autorijden en dementie

De diagnose dementie leidt niet automatisch (meer) tot een advies om te stoppen met autorijden

Het is de verantwoordelijkheid van de patiënt zelf om het CBR te informeren en een rijtest aan te vragen.

Nog vragen?

